

2018-06-28
S2018/03930/FST (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att genomföra utbildningsinsatser för socialtjänstens personal om våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att samordna en särskild satsning för att erbjuda personal främst inom socialtjänsten utbildning om våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor. Utbildningen ska utgå från de behov som bland annat påtalats i #metoo-upprop från utsatta grupper som socialtjänsten möter, och de behov som finns kopplat till våld och sexuella övergrepp riktade mot bl.a. äldre kvinnor.

Satsningen ska pågå under 2018 och omfatta utbildningsinsatser och en gemensam nationell samling. Särskilda åtgärder ska vidtas för att lansera och sprida information om insatserna samt för att stimulera berörd personal att delta.

Uppdraget ska genomföras i samverkan med Jämställdhetsmyndigheten, Uppsala universitet (Nationellt Centrum för Kvinnofrid, NCK) och länsstyrelserna. Samråd ska ske med företrädare för de berörda uppropen, PRO och andra berörda organisationer och myndigheter bl.a. Myndigheten för delaktighet och Sveriges Kommuner och Landsting.

Socialstyrelsen förfogar under 2018 över 25 000 000 kronor för uppdragets genomförande. Av dessa får Jämställdhetsmyndigheten använda högst 8 000 000 kronor för utbildningsinsatser, inklusive en webbaserad utbildning med tillhörande implementerings- och spridningskostnader. Länsstyrelserna i Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län får rekquirera vardera 500 000 kronor och övriga länsstyrelser 360 000 kronor vardera för aktiviteter på regional och lokal nivå inom ramen för satsningen. Medlen ska

rekvireras i enlighet med Socialstyrelsens anvisningar. Övriga medel får användas av Socialstyrelsen för myndigheternas egna och andra kostnader, inklusive genomförandet av den gemensamma nationella samlingen. Medel som inte har rekvirerats eller använts av Socialstyrelsen får fördelas till de länsstyrelser som anmält intresse i enlighet med Socialstyrelsens anvisningar. En ekonomisk redovisning ska lämnas till Socialstyrelsen senast den 28 februari 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 4 Utvecklingsmedel. En samlad redovisning för uppdragets genomförande ska lämnas till Regeringskansliet, Socialdepartementet senast den 31 maj 2019. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

De många initiativen inom #metoo har riktat uppmärksamheten mot förekomsten av sexuella trakasserier, våld och kränkande behandling inom flera sektorer och branscher i samhället. Regeringen har i vårändringsbudgeten för 2018 aviserat att ytterligare insatser är nödvändiga för att stärka det förebyggande och kompetenshöjande arbetet.

Att utveckla våldsförebyggande insatser utgör en angelägen del av regeringens nationella strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Regeringen har också under flera år vidtagit olika åtgärder i syfte att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och för att stärka personalens kompetens inom olika yrkesområden. Socialtjänsten har en viktig roll i detta arbete.

I sin verksamhet kommer socialtjänsten i kontakt med många människor som av olika skäl befinner sig i en utsatt situation. Det kan gälla äldre personer, personer med funktionsnedsättning och personer i missbruk eller med erfarenhet av prostitution och människohandel. Kvinnor från några av dessa grupper har gjort särskilda upprop inom ramen för #metoo. I dessa påpekas behovet av utbildning för bl.a. socialtjänstens personal när det gäller de särskilda förutsättningarna för de olika grupperna.

För att öka kunskapen och beredskapen inom socialtjänsten att motverka våldsproblematik, också när det gäller särskilt utsatta grupper behöver ytterligare utbildningsinsatser genomföras. Socialtjänsten tillhör de områden där personalomsättningen kan vara hög. För att möta behovet av utbildning

när det gäller mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är det viktigt att uppmärksamma nyanställd personal, men också att bibehålla och utveckla den samlade kompetens som redan finns. I det arbetet är ett utvecklat webbstöd ett lättillgängligt och viktigt instrument för att kunna nå ut brett.

Regeringen gav 2016 Socialstyrelsen, Uppsala universitet (Nationellt Centrum för Kvinnofrid, NCK) länsstyrelserna i uppdrag att fördela utvecklingsmedel och ge nationellt och regionalt kompetensstöd för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn m.m. (S2016/00633/FST). Inom ramen för detta uppdrag har NCK tagit fram en webbutbildning med grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Kursen vänder sig i första hand till socialtjänstens personal men kan även användas av andra yrkesgrupper. Utbildningen har nått stor spridning och hade efter två år genomförts av ca 25 000 anställda.

Jämställdhetsmyndigheten anordnar utbildningar riktade till professionella inom olika sektorer som möter våldsutsatta kvinnor. Myndigheten har också fått i uppdrag att erbjuda utbildningsinsatser och kunskapsstöd för lärare och andra utbildningsansvariga vid universitet och högskolor, i frågor som rör mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer (dnr S2018/01831/JÄM). Arbetet genomförs i samverkan med berörda andra myndigheter, bl.a. Uppsala universitet (NCK).

Närmare om uppdraget

Utbildningsinsatserna ska framför allt rikta sig till socialsekreterare och annan personal inom socialtjänsten men är också av intresse för hälso- och sjukvården och andra närliggande yrkesgrupper. Ett webbaserat format ökar möjligheterna för många att ta del av insatserna varför en del av insatserna bör utformas på detta sätt. För att nå de många medarbetare, inom socialtjänstens olika verksamhetsgrenar, som är berörda behöver utbildningsinsatsen lanseras på ett effektivt sätt, såväl nationellt som regionalt och lokalt. Särskilda kommunikationsinsatser behöver också vidtas under hela uppdragsperioden för att sprida information om utbildningen och uppmuntra till engagemang och deltagande. Så långt möjligt bör särskilda åtgärder också vidtas för att stimulera och underlätta för berörd personal att

ta del av insatserna. Utbildningsinsatserna kan kompletteras med fysiska möten på lokal, regional och/eller nationell nivå som ger möjlighet till dialog och erfarenhetsutbyte mellan berörda grupper.

Mot slutet av uppdragsperioden ska en nationell samling arrangeras för att uppmärksamma de aktuella frågorna och summera erfarenheterna av utbildningsinsatserna.

När kvinnor som redan sedan tidigare befinner sig i en särskilt utsatt situation utsätts för våld kan behoven och förutsättningarna se ytterligare annorlunda ut. Det kan gälla äldre kvinnor som på grund av kognitiva nedsättningar eller av andra skäl är i behov av samhällets stöd, kvinnor med funktionsnedsättningar, kvinnor i olika former av beroende eller med erfarenhet av prostitution och människohandel. Av de #metoo-upprop som några av dessa grupper gjort framkommer t.ex. behov av särskild kunskap hos socialtjänstens personal när det gäller bemötandefrågor och funktionshindersfrågor. Frågor om våld, och inte minst sexuellt våld, är ofta ett tabu- och skambelagt område som gör att både de utsatta kvinnorna och de berörda yrkesgrupperna kan ha svårt att prata om övergreppen. Att fördjupa och komplettera webbutbildningen i dessa avseenden är ett angeläget utvecklingssteg att ta.

#metoo-upproten visar på den kraft och kunskap som också finns hos de som blivit utsatta. Det är viktigt att den tas tillvara och att den professionella kunskapen och erfarenheten kompletteras med den självupplevda.

På regeringens vägnar

Lena Hallengren

Karin Nilsson Kelly

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Justitiedepartementet/KRIM. PO

Socialdepartementet/JÅM

Finansdepartementet/BA, K

Utbildningsdepartementet/UH

Arbetsmarknadsdepartementet

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

Jämställdhetsmyndigheten

Länsstyrelserna

Myndigheten för delaktighet

Statens institutionsstyrelse

Uppsala universitet, Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK)

Socialutskottet

Sveriges Kommuner och Landsting

Akademikerförbundet SSR

Pensionärernas riksorganisation, PRO

Vision